

Õiguskantsler

Teie 16.09.2015 nr

Meie 19.10.2015 nr 6-1/151228/1504545

Vastutusotsuse avaldamise teel kättetoimetamine

Austatud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole avaldusega Teile adresseeritud vastutusotsuse resolutiivosa ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamise teel kättetoimetamise küsimuses. Palusite kontrollida maksuhalduri tegevuse seaduslikkust kui ka selle aluseks olevate õigusaktide põhiseaduspärasust.

Alustuseks olgu selgitatud, et õiguslikke tagajärgi saab luua ja täitmiseks on kohustuslik üksnes kehtiv haldusakt ([haldusmenetluse seaduse](#) – HMS § 60 lg 1). Kehtivuse omandab haldusakt adressaadile teatavaks tegemise¹ või kätte toimetamisega (HMS § 61). Kättetoimetamisega hakkab kulgema haldusakti peale kohtusse kaebuse esitamise tähtaeg ([halduskohtumenetluse seadustiku](#) § 46 lg 1).

Maksuhalduri kirjalikud haldusaktid toimetatakse isikule kätte tavaliselt posti teel või elektrooniliselt (vt [maksukorralduse seaduse](#) – MKS §-d 53¹ ja 54). Seejuures loetakse haldusakt füüsilistele isikutele kätte toimetatuks, kui kättesaamise kohta on saadud kinnitus. Seadus reguleerib ka olukordi, kus isikule ei õnnestu haldusakti tavapäraseid kättetoimetamise viise kasutades kätte toimetada (vt nt HMS § 31, MKS 53¹lg 4 ls 2, MKS § 55).

Õiguslik eeldus, millele tuginedes saab maksuhaldur lugeda haldusakti resolutiivosa² kätte toimetatuks ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamisega (edaspidi ka avaldamise teel kättetoimetamine), tuleneb MKS §-st 55. Eelviidatud õigusnorm näeb ette, et kui isiku aadressi kohta ei ole andmeid või kui ta ei ela või asu registrisse kantud või maksuhaldurile teadaoleval aadressil ja tema tegelik viibimiskoht või tegevuskoht ei ole teada ning dokumenti ei ole võimalik muul viisil kätte toimetada, võib kättetoimetamise korraldada resolutiivosa ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded avaldamise teel. Sellisel juhul loetakse dokumendi resolutiivosa kättetoimetatuks kümne päeva möödumisel selle avaldamisest.

Haldusakti resolutiivosa saab avaldamise teel kättetoimetamise korral lugeda kätte toimetatuks ja kehtivaks (s.t luuakse fiktsioon „loetakse kätte toimetatuks“ koos sellega kaasnevate õiguslike tagajärgedega: haldusakt jõustub, hakkavad kulgema kaebetähtajad), olenemata haldusakti

¹ Teatud haldusakte on võimalik teatavaks teha suuliselt või märguannetega (nt politseiametniku korraldus sõiduvahendi peatamisel, valgusfoori keelav punane tuli).

² Haldusakti resolutiivosa on haldusaktiga kindlaksmääratavaid õigusi ja kohustusi sisaldav osa (HMS § 60 lg 2).

adressaadi käitumisest. Avaldamise teel kättetoimetamise eesmärk on tagada, et seadust oleks võimalik rakendada ka menetlusest kõrvalehoiduvate isikute suhtes. See on kaalukas eesmärk.

Kui maksuhalduril ei oleks võimalik haldusakti kätte toimetada isikutele, kes ei ole riigile antud kontaktandmetel kättesaadavad, ei saaks neilt isikutelt deklareerimata ja tasumata maksusummasid sisse nõuda. Kuivõrd avaldamise teel kättetoimetamist kasutatakse üksnes viimase abinõuna olukorras, kus haldusakti muudel viisidel kättetoimetamine ei ole õnnestunud või see ei ole võimalik, ei ole alust pidada regulatsiooni ülemääraseks ehk isikute õiguseid ebaproportsionaalselt riivavaks.

Küsite, miks loetakse kättetoimetatuks haldusakt, ehkki haldusakti sisu ei ole avaldatud. Vastavalt MKS §-s 55 sätestatule ei avaldata avaldamise teel kättetoimetamise korral maksuhalduri haldusakti tervikuna, sest sisaldab enamasti delikaatseid isikuandmeid või muud konfidentsiaalse sisuga teavet. Selle teabe avaldamine ei aitaks kaasa eesmärgi saavutamisele.

Haldusakti resolutiivosa avaldamisega luuakse võimalus, et isik, kes hoolimata ametiasutuse korduvatest katsetest isikule haldusakti kätte toimetada ei ole haldusakti kätte saanud, saab haldusakti olemasolust teada ning võtab ametiasutusega ühendust, kui soovib haldusakti sisuga tutvuda. Nagu avaldusest selgus, leidiski see Teie juhtumi korral aset, sest võtsite maksuhalduriga teadaande ilmumise järel ühendust ning maksuhaldur edastas Teile vastava haldusakti tutvumiseks.

Leian, et MKS § 55 ei ole põhiseadusega vastuolus. Samuti on MTA loonud Teile piisavaid võimalusi haldusaktiga sisuliseks tutvumiseks, et Teil oleks võimalik oma õiguste kaitseks pöörduda kaebusega kohtusse või vaidega MTA poole. Kaebetähtaegade arvestamise ja ennistamise küsimused lahendatakse selleks pädeva organi või kohtu poolt vaide või kaebuse menetlusse võtmise otsustamisel.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise